

การขับเคลื่อนงานส่งเสริมทันตสุขภาพ แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

พัชรี เรืองงาม* ท.บ. ป.บัณฑิต ทันตกรรมทั่วไป, ส.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมทันตสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 18 แห่ง ทั้งอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มศึกษา คือ ผู้มีส่วนได้เสีย 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก นักวิชาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทันตบุคลากร ดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณพ.ศ. 2554-2556 ศึกษาบริบทของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สร้างการมีส่วนร่วมโดยกระบวนการ A-I-C นำเสนอข้อมูลให้ทราบปัญหาสุขภาพช่องปากเด็ก ร่วมกำหนดแนวทางพัฒนา ดำเนินการตามที่กำหนด ร่วมประเมินผลจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกำหนดแนวทางดำเนินการในปีต่อไป ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีอายุ 2.1-5.2 ปี อายุเฉลี่ย 3.6 ปี ร้อยละ 73.6 มีฟันผุ ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 4.33 ซึ่งต่อคนเด็กที่มีปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันมากกว่า มีความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกนโยบายห้ามนำขวดนม ขนมถุง นมรสหวาน เข้ามาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพบว่าจำนวนศูนย์รวมทั้งจำนวนเด็กนำขนมถุง นมรสหวานมาลดลง ไม่มีศูนย์ใดที่ตรวจพบขวดนม จัดประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นด้านส่งเสริมทันตสุขภาพระดับอำเภอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งมีสถานที่แปรงฟันและที่เก็บแปรงเหมาะสม ทุกศูนย์ได้รับการสนับสนุนแปรงสีฟัน ยาสีฟันจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์จัดกิจกรรมการแปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์หลังอาหารกลางวันทุกวัน และจัดอาหารว่างเป็นผลไม้ 3-5 วันต่อสัปดาห์ จัดมุมการเรียนรู้ ประกอบด้วยสื่อการสอนและนิทาน เกิดนวัตกรรม เช่น ธนาคารขนม จัดประกวดสื่อการสอน มีการเสริมพลังอำนาจให้ครูผู้ดูแลเด็ก สามารถจัดอบรมผู้ปกครองโดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย สภาพช่องปากเด็กมีความสะอาดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 51.8 เป็นร้อยละ 70.0

คำสำคัญ : การส่งเสริมทันตสุขภาพ การขับเคลื่อนงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Community participation movement for oral health promotion In Day care centers, Khanuworaluksaburi district, Kamphaeng Phet province.

Patcharee Rueang-ngam* *D.D.S. Grad. Dip General Dentistry, M.P.H*

Abstract

This study was an action research to develop the community participation movement for oral health promotion in 18 Day care centers in Khanuworaluksaburi district, KamphaengPhet province. The stakeholders consisted of parents, children's caretakers, staffs of the Tambon Administrative Organizations and dental health personnel. This study was conducted between 2011 and 2013 by analyzing the context of children in day care centers, using AIC approach to create community participation, disseminating of oral health status, defining a development guideline, evaluating the learning forum and creating practice guideline for the next year. The results showed the samples were children aged 2.1-5.2 years (= 3.6 years) and 73.6 percent of the children had dental caries with the mean of dmft was 4.33. The level of dental plaque was significantly related to dental caries (P -value < 0.05). The Tambon Administrative Organizations launched the policy inhibiting milk bottle, unhealthy snacks and sweeten milk in the Day care centers, which led to decreasing number of the day care center and number of children having unhealthy snacks and sweeten milk. Moreover, there was no milk bottle found in Day care centers. There was an oral health promotion award for Day care center in the district. Every Day care center had an appropriate tooth-brushing areas and toothbrush storage, toothbrushes and toothpaste supported by The Tambon Administrative Organizations, after lunch tooth brushing program, fresh fruit for dessert after lunch 3-5 days/week, learning corner, and innovation for oral health promotion such as snack bank. Empowerment the caretakers for educating parents by various methods. The oral hygiene of children had increased from 51.8 percent to 70.0 percent.

Keyword : *oral health promotion, community participation movement, Day care centers*

* Khanuworaluksaburi hospital, Kamphaeng Phet province.